

La situació dels cuidadors no professionals de les persones dependents

El Síndic ha tractat anteriorment la qüestió relativa a la situació dels cuidadors no professionals, que tradicionalment han assumit la cura de les persones dependents en l'entorn familiar.

En l'informe extraordinari *L'atenció a la gent gran dependent a Catalunya*, de l'any 2004, es destaquen les dificultats greus d'aquest col·lectiu, majoritàriament dones, que sovint es trobaven limitades per accedir al món laboral o només podien obtenir pensions minses com a conseqüència d'haver dedicat el seu temps a la cura d'un familiar dependent.

La Llei 39/2006, de 14 de desembre, ha comportat, a més d'un avenç per a les persones dependents, un reconeixement i una millora per a aquest col·lectiu de persones cuidadores. Així, va incorporar la figura de la prestació econòmica per cures a l'entorn familiar, amb caràcter excepcional, per als casos en què la persona dependent estigués essent atesa en l'entorn familiar i no hi hagués disponible un servei adequat a les seves necessitats. També es va preveure la incorporació de la persona cuidadora a la Seguretat Social i l'assumpció per part de l'Administració de les cotitzacions.

Cal incrementar els programes de formació per a cuidadors no professionals de persones dependents

El Síndic va obrir una actuació d'ofici amb la finalitat de conèixer la situació del col·lectiu de cuidadors no professionals després dels primers anys d'aplicació de la Llei, i també el desenvolupament de la figura de l'assistència personal.

La informació rebuda ha posat en evidència que el desenvolupament del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència ha estat diferent del que preveia el legislador, ja que ha evolucionat cap a un sistema general de prestacions econòmiques d'ajut en l'entorn familiar en detriment de la consolidació d'una xarxa de

serveis professionals. Així, segons les dades facilitades pel Departament de Benestar Social i Família, un 70% de les persones dependents que reben alguna prestació del Sistema gaudeix d'aquesta prestació econòmica.

També s'ha constatat la poca incidència de les eines que s'han dissenyat per professionalitzar o qualificar l'atenció en l'entorn domiciliari i la insuficiència dels programes de descàrrega o respir per a cuidadors no professionals.

Igualment, les dades consultades suggereixen que els objectius de facilitar la integració laboral i educativa de les persones dependents i d'afavorir-ne l'autonomia i la integració social mitjançant l'atenció d'un assistent personal no s'han resolt satisfactòriament. Així, el percentatge de persones amb gran dependència a qui s'ha concedit aquesta prestació és molt baix, no arriba a l'1%.

La reducció de les prestacions per cures en l'entorn familiar pot perjudicar l'atenció de les persones dependents

Per tot això, el Síndic entén que encara hi ha mancances sobre les quals l'Administració ha d'intervenir decisivament, a fi d'assolir efectivament els objectius de la Llei. En particular, pel que fa a l'increment dels programes de formació per a cuidadors no professionals i dels serveis complementaris i actuacions de respir per als cuidadors. Així mateix, caldria ampliar la cobertura de la prestació econòmica d'assistent personal i vincular el servei d'assistent personal a la xarxa pública de serveis socials en els termes que estableixi la Cartera de serveis.

Val a dir que aquests suggeriments es van fer d'acord amb el règim normatiu existent fins al juliol de 2012, quan va entrar en vigor el Reial decret llei 20/2012, de 13 de juliol, però són igualment aplicables en el nou panorama que resulta d'aquests canvis legislatius.

En tot cas, les reformes introduïdes enguany arran de la Llei 2/2012, de 29 de juny, de presupostos generals de l'Estat, i del Reial decret 20/2012, de 13 de juliol, impliquen canvis subs-

tancials i conseqüències importants en els drets de les persones dependents i en la situació de les persones cuidadores.

Aquests canvis suposen, d'una banda, una reducció general de l'aportació al finançament del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència. D'altra banda, estableixen un termini suspensiu per accedir a la prestació per cures en l'entorn familiar i impliquen una rebaixa de les prestacions econòmiques, amb la minoració de les quanties màximes per a tots els graus. A més, es planteja un tractament diferenciat entre els casos de persones que ja eren beneficiàries de la prestació i les que encara no la tenen reconeguda.

I, finalment, les modificacions esmentades comporten l'eliminació del caràcter obligatori del conveni especial dels cuidadors no professionals, que han d'assumir íntegrament les cotitzacions en cas que es vulguin mantenir d'alta en aquest règim especial.

Les modificacions introduïdes comporten, en definitiva, un empitjorament de les mesures de suport previstes inicialment per a les persones dependents i per als seus cuidadors, i han donat lloc a diverses queixes per aquest motiu. El Síndic ha obert una actuació d'ofici per estudiar l'impacte d'aquestes reformes sobre les persones beneficiàries, i també les mesures previstes per la Generalitat de Catalunya per aplicar aquests canvis.

Actuació d'ofici 04780/2010

En el marc d'una actuació d'ofici sobre la situació actual del col·lectiu dels cuidadors no professionals i de seguiment de les qüestions tractades en l'informe *L'atenció a la gent gran dependent a Catalunya*, el Síndic recomana al Departament de Benestar Social i Família que millori la cobertura dels programes de formació adreçats als cuidadors no professionals i que amplii la cobertura dels serveis complementaris o altres actuacions per afavorir la descàrrega d'aquests cuidadors. Així mateix, suggereix que s'amplii la cobertura de la prestació econòmica d'assistent personal i es potenciï.

Finalment, recomana que es vinculi el servei d'assistent personal, que actualment es presta a les persones beneficiàries d'alguns projectes pilot, a la xarxa pública de serveis socials en els termes que s'estableixi en la Cartera de serveis i en el mateix règim econòmic establert per a les altres prestacions previstes en la Cartera.

[Pàgines extretes de l'Informe Anual 2012. Per accedir-hi, cliqueu aquí.](#)